

SEĆANJA NA LEĐ

Deo
prvi

PRIPOVEST IZ MALAŠKE KNJIGE PALIH

STIVEN
ERIKSON

Preveo
Dejan Kuprešanin

■ Laguna ■

Naslov originala

Steven Erikson

MEMORIES OF ICE

A Tale of the Malazan Book of the Fallen

Copyright © Steven Erikson 2001.

First published as *Memories of Ice* by Transworld Publishers.

The right of Steven Erikson to be identified as the author of this work has been asserted. All rights reserved.

Mape: Nil Gouver

Ilustracije korica: Tod Lokvud

Translation copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Posvećeno R. S. Lundinu

DŽENABAKIS:

Malaški pohod oko 1160. godine sna Spaljene

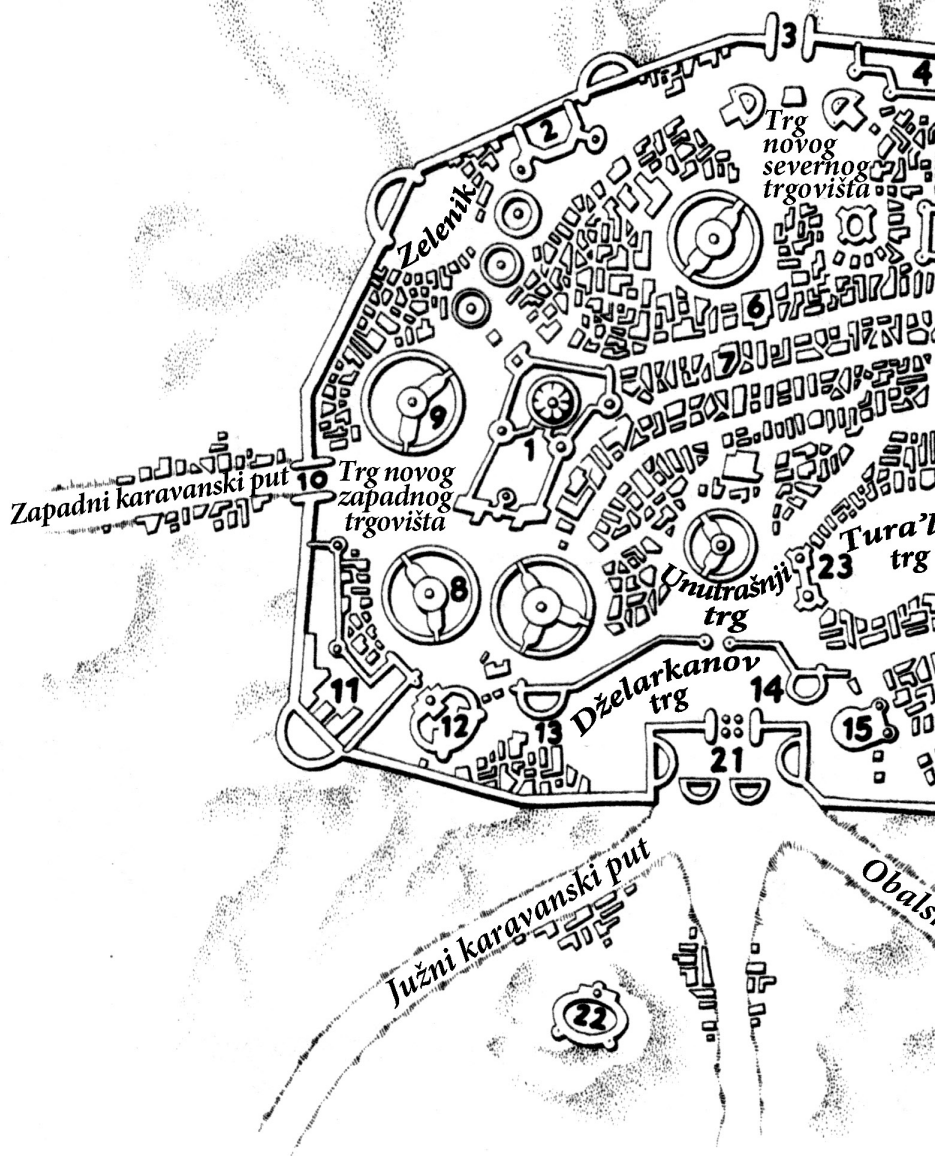
- PANION DOMIN
- MALAŠKA OSVAJANJA
- BITKE

RAZMERA
0 50 100 liga

OKEAN MENINGALA

KAPUSTAN

Istočni Dženabakis

- 1 Sužanj
- 2 Kuća Lektar
- 3 Severna kapija
- 4 Severna kasarna
- 5 Unutrašnja kasarna
- 6 Bošelenovo imanje
- 7 Mrđin stan
- 8 Tularska zajednica
- 9 Senarska zajednica
- 10 Zapadna kapija
- 11 Zapadna kasarna
- 12 Toranj Džebár

- 13 Zapadni unutrašnji toranj
- 14 Istočni unutrašnji toranj
- 15 Toranj Ne'rok
- 16 Groblja
- 17 Kasarna Sivih mačeva
- 18 Dželarkanova palata
- 19 Redut istočne straže
- 20 Istočna kapija
- 21 Južna kapija
- 22 Redut južne straže
- 23 Slavoluk

Sadržaj

Mape	vii
	viii–ix
Dramatis Personae	xiii
Prolog	1
Prva knjiga – Iskra i pepeo	23
Druga knjiga – Ognjište	269
Glosar	519

DRAMATIS PERSONAE

Karavanseraj

Mrđa, čuvar karavana

Stoni Menakis, čuvar karavana

Harlo, čuvar karavana

Bjuk, čuvar karavana

Bošelen, istraživač

Korbal Svrđlar, njegov maloreki saradnik

Emansipor Ris, poslužitelj

Keruli, trgovac

Mermer, volšebnik

U Kapustanu

Brukelijan, Smrtni mač Fenerove uprave (Sivi mačevi)

Itkovijan, Nakovanj zaštitnik Fenerove uprave (Sivi mačevi)

Karnadas, Jurišnik Fenerove uprave (Sivi mačevi)

Regrut Velbara (Sivi mačevi)

Starija vodnica I klase Norul (Sivi mačevi)

Farakelijan (Sivi mačevi)

Nakelijan (Sivi mačevi)

Torun (Sivi mačevi)

Sidlis (Sivi mačevi)

Nilbanas (Sivi mačevi)

Dželarkan, princ i vladar Kapustana

Arard, princ i vladar Korala u izgnanstvu

Rat'Fener, sveštenik u Savetu maski

Rat'Senodvor, sveštenik u Savetu maski

Rat'Kraljica Snova, sveštenica u Savetu maski

Rat'Kukulja, sveštenik u Savetu maski

Rat'D'rek, sveštenik u Savetu maski

Rat'Trejk, sveštenik u Savetu maski

Rat'Spaljena, sveštenica u Savetu maski

Rat'Tog, sveštenik u Savetu maski

Rat'Fanderej, sveštenica u Savetu maski

Rat'Desembri, sveštenica u Savetu maski

Rat'Opon, sveštenik u Savetu maski

Rat'Beru, sveštenik u Savetu maski

Vojska Jednorukog

Duđek Jednoruki, komandant prognane malaške vojske

Vran, zamenik komandanta prognane malaške vojske

Navrat, komandant Crnih Moranata

Artantos, stegonoša prognane malaške vojske

Barak, oficir za vezu

Hareb, kapetan plemićkog porekla

Ganoes Paran, kapetan, Spaljivači mostova

Vrpolj, stariji vodnik, Sedmi odred, Spaljivači mostova

Čačkalica, desetar, Sedmi odred, Spaljivači mostova

Detoran, vojnik, Sedmi odred

Vreten, mag i diverzant, Sedmi odred

Pritaja, vojnik, Sedmi odred

Malj, vidar, Deveti odred

Vrdalama, diverzant, Deveti odred

Potrk, vojnik, Deveti odred
Brzi Ben, mag, Deveti odred
Zalud, desetar, Spaljivači mostova
Baklund, stariji vodnik, Spaljivači mostova
Žgolja, diverzant, Spaljivači mostova
Treset, vidar, Spaljivači mostova
Plavi Biser, mag, Spaljivači mostova
Krakati, mag, Spaljivači mostova
Palac, mag, Spaljivači mostova

Vojska Kaladana Bruda

Kaladan Brud, vojskovođa oslobodilačke vojske Dženabakisa
Anomander Rejk, gospodar Mesečeve Ikre
Kalor, vrhovni kralj, Brudov zamenik
Majbi, matrona rivijjskih plemena
Srebrna Lisica, Preporođena
Korlat, Tisteandijka, samuzeta
Orfantal, Korlatin brat
Hurlokel, outrider u oslobodilačkoj vojsci
Vestica, veliki gavran i prijateljica Anomandera Rejka

Bargasti

Hambral Tor, ratni poglavica klana Belo Lice
Hetan, njegova ćerka
Kafal, njegov prvi sin
Nitok, njegov drugi sin

Izaslanici Darudistana

Kol, ambasador
Estrejzijan D'Arl, savetnik
Baruk, alhemičar
Krup, građanin
Murilio, građanin

Tlan Imasi

Kron, vladar Kronovih T'lan Imasa
Kanig Tol, vođa klana
Bek Okan, kostočatac
Pran Čoli, kostočatac
Okral Lom, kostočatac
Bendal Dom, kostočatac
Aj Estos, kostočatac
Olar Etil, Prva među kostočacima i samuzetima
Alat, Ogoljeni, nekadašnji Prvi mač
Kivala, odmetnuta kostočatilja
Lanas Tog, Kerlumova T'lan Imaskinja

Panion Domin

Vidovnjak, sveštenik i vladar Domina
Ultenta, septarh Korala
Kulpat, septarh opsadne vojske
Inal, septarh Lesta
Anaster, teneskauri, Dete mrtvog semena
Vidomin Kalt

Ostali

K'rul, drevni bog
Drakonus, drevni bog
Sestra Hladnih Noći, drevna boginja
Gospa Zavist, stanarka Zorja
Gitol, Vesnik
Trič, Prvi junak (Tigar Leta)
Tok Mlađi, Aral Fejl, malaški izviđač
Garat, veliki pas
Baldžag, veća vučica
Mok, Seguleh

Turul, Seguleh

Senu, Seguleh

Okovani, nepoznati uzvišeni (takođe Sakati bog)

Veštica Tenesa

Manag, daruski zanatlija

Talamandas, bargaški granostoj

Ormulogan, umetnik u Vojsci Jednorukog

Gambl, njegov kritičar

Haradas, starešina u Trgovačkom esnafu Trigal

Azra Džel, mornarički pešadinac u Vojsci Jednorukog

Slamka, pripadnik Motskih Neregularaca

Svinjac, pripadnik Motskih Neregularaca

Panj, pripadnik Motskih Neregularaca

Smetalo Stablina, pripadnik Motskih Neregularaca

Prolog

Vajkadnji ratovi T'lan Imasa i Džaguta razoriše svet. Nepregledne armije vojevaše po opustošenim zemljama, mrtvima se broj nije znao, kosti im postaše ko planine, njihova krv je morima tekla. Čarolije besneše dok i nebo samo ognjem ne odenuše.

Istorija pradavnine, prvi tom
Kinikik Karbar'n

I

Miet'ki Im (Pogrom Truloga cveta)

XXXIII Džagutski rat

298.665 godina pre sna Spaljene

Laste su letele kroz oblake razigranih mušica nad blatištima. Nebo nad močvarom je i dalje bilo sivo, ali je nesumnjivo izgubilo svoj zimski sjaj boje žive, dok je topao vetar pirkao nad uništenom zemljom i pronosio miris isceljenja.

Ono što je nekad bilo slatkovodno more, koje su T'łani zvali Džagra Til, nastalo pucanjem džagutskih ledenih polja, sada je bilo na izdisaju. Bledi pokrov od oblaka ogledao se u gotovo presahlim barama i u do kolena dubokim jezerima, koja su se prostirala daleko ka jugu dokle je god pogled sezao. Pa ipak, novorođena zemlja je preovladavala krajolikom.

Slamanje čarolija koje su iznedrile glečerno doba vratilo je područje u okrilje starih prirodnih smena godišnjih doba, ali uspomene na čitave planine leda su ostale. Ogoljena stena na severu beše izdubljena i sastrugana, dok su se udoline ispunile oblucima. Na površinu teškog mulja – dna nekadašnjeg mora – gasovi su još uvek u vidu mehurova izbijali, dok se kopno, oslobođeno ogromne težine nakon povlačenja glečera pre osam godina, polako uzdizalo.

Životni vek Džagre Til bio je kratak, ali je muljeviti talog dna bio debeo... i nepouzdan.

Pran Čoli, kostočatac klana Kaniga Tola od Kronovih T'lana, nepomično je sedeo na skoro potpuno zakopanom velikom komadu stene na rubu drevne obale. Spust pred njim je bio preplet niskih žilavih travuljina i sasušenog granja koje je za sobom ostavila voda. Desetak koraka dalje tlo se postepeno spuštalo, a zatim širilo u prostrani basen blata. Tri ranaga su se zaglavila u živom blatu dvadesetak koraka od obale. Mužjak, ženka i njihovo tele, jedno drugom okrenuli su leđa tvoreći bedni odbrambeni krug. Tako zaglibljeni i ranjivi, mora da su bili lak plen za čopor aja koji ih je našao.

Ali tlo je zaista bilo nepouzđano. Velike vukove iz tundre zadesila je ista sudbina kao i ranage. Pran Čoli je izbrojao šest aja, uključujući i jednogoče. Tragovi su ukazivali na to da je i drugo jednogoče kružilo oko vrtače na desetina puta pre neg je konačno otišlo na zapad, po svoj prilici osuđeno na samotno lutanje i smrt.

Pre koliko vremena se odigrala ta drama? Nije bilo načina da se tačno odredi. Blato se stvrdnulo i oko ranaga i oko aja, načinivši ogrtače od gline išarane naprslinama. Svetlozele-ne tačkice su se pojavile onde gde je vetrom nošeno semeje prokljalo, što je kostočaca podsetilo na njegove vizije dok je duhom hodao – na mnoštvo sitnih pojedinosti izvitoperenih u nešto nestvarno. Za zveri je ta borba postala večna: lovac i lovina zajedno zarobljeni za sva vremena.

Neko mu je prišao i čučnuo pored njega. Pranove svetlo-smeđe oči ostadoše prikovane za skamenjeni prizor. Ritam koraka je kostočacu otkrio o kome se radi, i ubrzo je do njega dopro miris tople krvi, što mu je bilo dovoljno, kao i kad bi prosto pogledao čoveka u lice.

Kanig Tol se oglasi: „Šta se nalazi ispod gline, kostočacu?“

„Samo ono što je uobličilo glinu, vođo klana.“

„Nikakvog znamenja ne vidiš u ovim zverima?“

Pran Čoli se nasmeši. „A ti?“

Kanig Tol se zamisli nakratko i potom reče: „Ranazi su iščezli odavde. Isto kao i aji. Pred nama je drevna bitka. Ovaj prizor ima dubinu jer mi se duša komeša.“

„I moja isto“, saglasi se kostočatac.

„Lovili smo ranage do istrebljenja, što je aje ostavilo bez hrane, jer smo tenage takođe istrebili. Agkori, koji prate bederine, nisu hteli da plen dele s ajima, te je sad tundra prazna. Iz ovog zaključujem da smo bili bahati i nepromišljeni u lovu.“

„Pa ipak, potreba za prehranom naših mladih...“

„Potreba za mnogo mladih beše velika.“

„Još uvek je tako, vođa klana.“

Kanig Tol zagunđa. „Džaguti su veoma moćni u ovim zemljama, kostočacu. Nisu utekli – ne isprva. Poznata ti je cena plaćena imaskom krvlju.“

„A zemlja daje svoja blaga kako bi nadoknadila tu cenu.“

„Da bi poslužila našem ratu.“

„I tako su dubine uskomešane.“

Vođa klana bez reči klimnu glavom. Pran Čoli je čekao. Njihov razgovor je doticao tek površinu, kožu. Otkrivanje mišića i kostiju treba da usledi. Ali Kanig Tol nije budala te ni muk nije dugo potrajao.

„Mi smo poput onih zveri.“

Kostočatac upravi pogled ka južnom obzoru i začilji.

Kanig Tol je nastavio. „Mi smo glina, a naš beskonačni rat protiv Džaguta, to su one životinje na mukama pod njom. Površina je poprimila oblik onoga što se nalazi ispod.“ Pokazao je rukom. „I tu pred nama, u ovom zverinju što se polako pretvara u kamen, vidimo prokletstvo večnosti.“ Nije još završio. Pran Čoli nije ništa govorio. „Ranazi i aji“, nastavio je, „iščežoše iz smrtnoga sveta. I lovci i lovina.“

„Samo kosti ostadoše“, šapnu kostočatac.

„Voleo bih da si video neke znake“, promrmlja vođa klana ustajući.

Pran Čoli se takođe uspravio. „I ja bih isto voleo“, usaglasi se on, tek neznatno podražavajući Tolov zajedljiv ton.

„Da li smo blizu, kostočacu?“

Pran Čoli pogleda njegovu senku, zagledajući rogatu siluetu i nagovešteni lik pod krznenim ogrtačem, ofucanim kožama i životinjskom lobanjom na glavi. Ugao sunca ga je izdužio – bio je visok gotovo kao neki Džagut. „Sutra“, izgovori. „Snaga im kopni. Putovanje pod okriljem noći ima da ih još više iscrpi.“

„Odlično. Onda će se klan ovde ulogoriti da prenoći.“

Kostočatac je osluškivao kako se Kanig Tol vraćao nazad do mesta gde su ostali čekali. Kad se noć bude spustila, Pran Čoli će duhom zaći u šaputavu zemlju i potražiti sebi slične. Iako je njihova lovina slabila, klan Kaniga Tola je bio još slabiji. Ostalo je samo desetak odraslih. Kada je reč o hajci na Džaguta, razlika između lovca i lovine nema mnogo smisla.

Zabacio je glavu i omirisao vazduh predvečerja. Još je jedan kostočatac lutao ovom zemljom. Nema sumnje u to. Pitao se ko bi to mogao biti, pitao se zašto je putovao sam, bez klana i porodice. A znajući da je on osetio Pranovo prisustvo isto kao što je Pran osetio njega, pitao se zašto ih još nije potražio.

Izvukla se iz blata i sručila na peskovitu obalu, dišući s velikim naporom. Njeni sin i ćerka su se izmigoljili ispod njenih olovnih ruku i ispuzali dalje na onižu grbinu ostrva. Džagutska majka je spustila glavu i čelom se oslonila na hladni mokri pesak. Zrnca su joj surovom upornošću pritiskala kožu čela. Onde su opekotine bile skorašnje i još nisu zacelile, mada i neće uskoro. Bila je poražena, a smrt je samo čekala dolazak njenih progonitelja.

Barem su bili milosrdno sposobni. Ovi T’lan Imasi nisu marili za mučenje. Hitar, smrtonosan udarac. Za nju, a potom za njenu decu. A s njima će ova bedna, iznurena porodica poslednjih Džaguta nestati s ovog kontinenta. Milost se

ukazivala u mnoštvu maski. Da se nisu udružili kako bi okovali Rejsta, svi bi oni – i Imasi i Džaguti – podjednako klečali pred Tiraninom. Trenutno primirje zarad svrhovitosti. Znala je da mora da beži nakon obavljenog svrgavanja; znala je, još tad, da će klan Imasa nastaviti poteru. Majka nije bila ogorčena, ali zbog toga nije bila ništa manje očajna.

Utom, osetivši još nečije prisustvo na malom ostrvu, ona hitro podiže glavu. Njena deca su se skamenila od straha, zurila su u Imaskinju koja je stajala pred njima. Majčine sive oči se suziše. „Pametno, kostočatiljo. Upravila sam čula na one koji su za nama. U redu onda, obavi svoje.“

Mlada, crnokosa žena se nasmeši. „Nećeš da se nagodiš, Džagutkinjo? Vi uvek tražite da se nagodite nekako zarad spasa vaše dece. Zar si već raskinula porodične niti s ovo dvoje? Izgledaju mi premlado za to.“

„Nagodbe su besmislene. Vi nikad ne pristajete na njih.“

„Upravo tako, ali *vi* i dalje pokušavate.“

„Ja neću. Ubij nas, onda. Brzo.“

Imaskinja je nosila krzno pantera. Oči su joj bile podjednako crne i kao da su istovetno svetlucale na zamirućoj svetlosti dana. Izgledala je uhranjeno, a njene velike nabrekle grudi ukazivale su na to da se nedavno porodila. Džagutska majka nije mogla da dokuči izraz njenog lica, jedino je uviđala da na njemu nije bilo uobičajene sumorne odlučnosti koju je viđala na neobičnim okruglim licima T'lan Imasa.

Kostočatilja je progovorila: „Već imam dovoljno džagutske krvi na rukama. Ostaviću te Kronovom klanu, koji će te sutra sustići.“

„Meni“, zareža majka, „ništa ne znači ko će od vas to da uradi, već samo da ćete nam skratiti muke.“

Žena iskrivi široka usta. „Shvatam.“

Iscrpljenost je pretila da ophrva džagutsku majku, ali joj je pošlo za rukom da se uspravi u sed. „Šta...“, upitala je između dahtaja, „...hoćeš?“

„Da ti ponudim nagodbu.“

Teško dolazeći do daha, džagutska majka se zapilji u kostočatiljine mrke oči, ali u njima ne vide ni tračka podsmeha. Potom samo na tren spusti pogled na sina i ćerku, i odmah ga vrati na ženine oči.

T'lan Imaskinja polako klimnu glavom.

Zemlja je popucala nekada davno i otvorila ranu toliko duboku da je izrodila reku istopljene stene, koja se prostirala od jednog obzorja do drugog. Ogromna i crna, reka kamena i pepela pružala se ka jugozapadu, sve do dalekog mora. Samo su najmanje biljke uspele tu da puste korenje, a koraci kostočatilje – s po jednim džagutskim detetom na rukama – podizali su sparne oblake prašine, koji su nepomično visili u vazduhu za njom.

Procenila je da dečak ima možda pet godina; njegova sestra možda četiri. Nijedno nije delovalo posve svesno, a očevidno nisu razumeli majku kada ih je zagrlila opraštajući se. Dugotrajno bekstvo niz L'Amat i potom preko Džagre Til oboje ih je gurnulo u stanje šoka. Prizor strašnog ubistva njihovog oca po svoj prilici nije nimalo pomogao. Držali su se za nju svojim prljavim ručicama, što ju je neutešno podsećalo na dete koje je ne tako davno izgubila. Nije mnogo vremena prošlo i oboje su počeli da sisaju njeno mleko, pokazujući očajničku glad. Malo kasnije dečica su zaspala.

Tok lave je bivao sve tanji kako se bližila obali. Brda s njene desne strane dizala su se u planinski lanac u daljini. Zaravan se prostirala pravo pred njom i pola lige dalje okončavala se obo-dom. Iako odavde nije mogla ništa da vidi, znala je da se s druge strane oboda tlo spušta do mora. Na samoj zaravni, pokrivenoj slojem lave i pepela, isticale su se pravilne humke poredane u koncentričnim krugovima, a u samom centru nalazio se oveći brežuljak. Istruleli zub ruševne kule uzdizao se s ivice zaravni, onde gde su se tiskali prvi bregovi. Isti ti bregovi, kao što

je primetila još prvi put kada je posetila ovaj kraj, previše su pravilno bili raspoređeni da bi bili prirodni.

Kostočatilja podiže glavu. Izmešani mirisi behu sasvim jasni, jedan drevan i mrtav, a drugi... manje mrtav. Dečak se promeškolji u njenom naručju, ali se ne probudi.

„Ah“, šapnula je, „i ti si ih nanjušio.“

Obilazivši zaravan, zaputila se ka čađavoj kuli.

Kapija se nalazila tik iza oronulog zdanja. Mirovala je iznad njene glave, na razdaljini šest puta višoj od nje. U očima joj se ona prikazala kao crvena otekline, nešto što nekad beše povređeno, ali što više ne krvari. Nije prepoznala bogaz – stara je rana zamrljala svojstva portala. Nemir neznatno prostruđa kroz nju.

Kostočatilja je spustila decu kod kule i potom sela na otpalu gromadu kamene građe. Njen pogled se spusti na dvoje mladih Džaguta, i dalje skrupčanih i usnulih na pepeljavoj postelji. „Šta sad?“, šapnula je. „Mora da je Omtos Felak. Zasigurno nije Telan. A Starvald Demelajn? Teško.“ Njene oči se upraviše ka zaravni, na prstenove od humki. „Ko je ovde obitavao? Ko je još običavao da kamenom gradi?“ Dugo je ćutala, a zatim ponovo obrati pažnju na ruševinu. „Ova je kula odsudni dokaz jer ne može biti niko drugi do Džagut, a ovakvu građevinu niko ne bi gradio ovako blizu zloćudnog bogaza. Ne, kapija sigurno vodi u Omtos Felak. Mora da je tako.“

Pa ipak, bilo je dodatnih opasnosti. Odrasli Džagut u bogazu s one strane vrlo lako bi mogao da usvoji, ali i da, podjednako izvesno, ubije dvoje dece koja nisu od njegove krvi. „U tom će slučaju njihova pogibija umrljati tuđe ruke – džagutske.“ Malo je bilo utehe u toj razlici. „Ništa ne znači ko će od vas to da uradi, već samo da ćete nam prekratiti muke.“ Ponovo je kroz zube prosiktala pitanje: „Šta sad?“

Pustiće ih da još malo odspavaju. A onda će ih poslati kroz kapiju. Izustiće reč-dve dečaku: „Čuvaj sestru, put neće biti dug.“ I oboma: „Majka vaš čeka tamo.“ Biće to laž, ali trebaće im

hrabrosti. „Ako vas ona ne nađe, onda će vas svakako naći neko od njenog naroda. Idite sad, ka okrilju bezbednosti, ka spasu.“

Na kraju krajeva, šta može biti gore od smrti?

Ustala je kad su prišli. Pran Čoli omirisa vazduh te se namršti. Džagutkinja nije otvorila svoj bogaz. Međutim, još ga je više brinulo pitanje gde su se dela njena deca.

„Mirno nas dočekuje“, promrmlja Kanig Tol.

„Da“, potvrdi kostočatac.

„Sumnjiva mi je, bolje da je odmah ubijemo.“

„Ona bi da nam se obrati“, reče Pran Čoli.

„Može biti kobna greška ako joj udovoljimo.“

„Slažem se, klanovođo. Ali... šta je uradila sa svojom decom?“

„Zar ih ne osećaš?“

Pran Čoli odmahnu glavom. „Pripremite kopljanike“, reče i pruži korak.

U njenim očima video se spokoj i tako jasno prihvatanje sopstvene neizbežne smrti da je kostočatac bio iskreno potresen. Koraćao je kroz vodu do kolena i ubrzo stupio na peskovitu obalu ostrvceta, te se našao licem u lice sa Džagutkinjom. „Šta si uradila s njima?“, zahtevao je.

Majka se nasmešila, a koža joj se povukla, još više otkrivši kljove. „Nema ih.“

„Gde su?“

„Van tvog domašaja, kostočacu.“

Bore na njegovom čelu se produbiše. „Ovo su naše zemlje. Nema mesta gde bi oni bili van našeg domašaja. Jesi li ih usmrtila sopstvenim rukama?“

Džagutkinja zabaci glavu i zagleda se u T’lan Imasa. „Oduvek sam verovala da ste ujedinjeni u mržnji prema nama. Oduvek sam verovala da su saosećanje i milosrđe strani vašoj prirodi.“

Kostočatac je zurio u ženu, a zatim je skrenuo pogled da bi razgledao meku ilovaču tla. „T’lan Imas je bio ovde“, reče. „I to

žena. Kostočatilja...“, a u sebi nastavi, „Ona koju nisam mogao da nađem dok sam duhom hodio. Ona koja se trudila da ne bude pronađena.“ Posle kratke stanke upita je: „Šta je učinila?“

„Istražila je ovu zemlju“, odgovorila je Džagutkinja. „Našla je kapiju daleko na jugu. Kapiju u Omtos Felak.“

„Drago mi je“, reče Pran Čoli, „što nisam majka.“ U sebi je nemo proklinjao: „A ti, ženo, budi srećna što nisam surov.“ Dao je znak rukom. Teška koplja su proletela mimo kostočaca. Šest dugih izbrazdanih vrhova od kremenata probilo je kožu prebačenu preko Džagutkinjinih grudi. Zateturala se i potom sručila na zemlju uz zveket vrhova kopanja.

Time se okončao 33. džagutski rat.

Pran Čoli se osvrnuo. „Nemamo vremena da naložimo lomaču. Moramo smesta na jug. Brzo.“

Kanig Tol mu priđe kad su njihovi ratnici pošli po svoja oružja. Klanovođa začkilji ka kostočacu. „Šta te muči?“

„Odmetnuta kostočatilja je odvela decu.“

„Na jug?“

„U Zorje.“

Klanovođa se namršti.

„Odmetnica misli da Procep zapravo vodi u Omtos Felak.“

Pran Čoli je video kako krv nestaje iz Tolovog lica. „Hitaj u Zorje, kostočacu“, produha. „Nismo bez srca. Hitaj iz ovih stopa.“

Pran Čoli se pokloni. Bogaz Telan ga je okružio.

Najneznatnije oslobađanje njene moći poslalo je dvoje džagutske dece uvis, u čeljust kapije. Devojčica je viknula tren pre nego što su zašli – bio je to žalobni vapaj za majkom, za koju je verovala da je čeka s druge strane. Utom su dve male prilike nestale.

Kostočatilja je uzdahnula, ne prestajući da gleda uvis, tražeći bilo kakav pokazatelj da je nešto pošlo po zlu prilikom prolaza. Naime, izgledalo je kao da se nikakva rana nije iznova otvorila,

da nikakva divlja moć nije pokuljala iz otvora. Da li je drugačije izgledao? Nije bila sigurna. Ova zemlja joj je strana; nije posedovala ni tračak kostostavnih oseta koji su je čitavog života služili u zemljama klana Tarad, u samom srcu Prvog carstva.

Bogaz Telan se otvorio iza nje. Žena se hitro okrenula, samo tren pre nego što će se premetnuti u samuzeto obličje. Pred njom se pojavi polarna lisica – ona uspori korak kad ju je spazila, te se odmah vrati u svoje imasko telo. Ugledala je mladića koji je preko ramena nosio krzno svoje totemske životinje, a na glavi izandalu lobanju s rogovima. Njegovo lice beše iskrivljeno od straha i nije gledao nju, već prolaz iznad.

Žena se nasmešila. „Pozdravljam te, družo kostočacu. Da, poslala sam ih preko. Sada su van domašaja vaše osvete i mило mi je zbog toga.“

Upro je svoje oči boje meda u nju. „Ko si ti? Iz kojeg si klana?“

„Napustila sam svoj klan, ali nekada su me ubrajali u Logrosove. Ime mi je Kivala.“

„Trebalo je da mi dopustiš da te nađem sinoć“, reče Pran Čoli. „Tad sam mogao da te ubedim da je brza smrt veća milost za tu decu od onoga što si sad učinila, Kivala.“

„Dovoljno su mladi da ih neko usvoji...“

„Nalaziš se na mestu zvano Zorje“, prekide je Pran Čoli hladnim glasom. „Na zgarištu ruševina drevnog grada...“

„Džaguti...“

„Nisu Džaguti! Jesu ovu kulu, ali ona je podignuta mnogo kasnije, u vremenu između uništenja grada i T’ol Ara’da, što je samo sahranilo nešto što je već bilo mrtvo.“ Podigao je ruku i pokazao ka visećoj kapiji. „Ova... ova rana je uništila grad, Kivala. Bogaz iza nje, zar ne shvataš? To *nije* Omtos Felak! Reci mi kako se takve rane zatvaraju? Znaš odgovor, kostočatiljo!“

Žena se polako osvrnula i zagledala u Procep. „Ako je duša zapečatila tu ranu, onda bi trebalo da se oslobodila... kada su deca stigla...“

„Oslobodila se“, prosikta Pran Čoli, „*zamenivši mesto!*“

Drhteći, Kivala se ponovo okrenu k njemu. „Pa, gde je onda? Zašto se nije prikazala?“

Pran Čoli se polako okrenuo da bi bolje zagledao središnju humku na zaravni. „O“, šapnu, „jeste se ona prikazala.“ Vratio je pogled na kostočatilju. „Reci mi, da li ćeš dati svoj život u zamenu za one dečje živote? Sada su zatočeni u večnom košmaru patnje. Da li je tvoje saosećanje toliko da bi ponudila sebe na žrtvu u još jednoj razmeni?“ Uzdahnuo je tren kasnije. „I mislio sam da nije, stoga obriši te suze, Kivala. Licemerje ne priliči kostočacima.“

„Šta...“, zausti žena nakon nekog vremena, „šta se to oslobodilo?“

Pran Čoli zavrte glavom. Opet je promatrao humku. „Nisam siguran, ali pre ili kasnije moraćemo nešto da uradimo povodom toga, Kivala. Rekao bih da imamo vremena napretek. Stvorenje sada mora da se oslobodi sopstvene grobnice, koja je podbrobno zaštićena. Štaviše, mogilu dodatno prekriva pokrov od t'olara'dskog kamena.“ Trenutak kasnije je dodao: „A vremena ćemo, vala, imati.“

„Kako to misliš?“

„Sazvano je Okupljanje. Čeka nas Telanski obred, kostočatiljo.“

Ona pljunu. „Vi ste svi ludi. Odabrati besmrtnost zarad rata – čisto bezumlje. Oglušiću se o poziv, kostočacu.“

On klimnu glavom. „Pa ipak, Obred će se obaviti. Duhom sam hodio u budućnost, Kivala. Video sam svoje usahlo lice dvesta hiljada i više godina od sada. Imaćemo svoj večni rat.“

Ogorčenje ispuni Kivalin glas: „Mom bratu će biti drago.“

„Ko ti je brat?“

„Onos T'alat, Prvi mač.“

Pran Čoli se prenu. „Ti si onda Prkosnica. Poklala si svoj klan, svoju porodicu...“

„Da bih raskinula veze i time zadobila slobodu, jesam. Avaj, umeće mog najstarijeg brata više je no dovoljno da mi se suprotstavi. A ipak, sada smo *oboje* slobodni, mada ono što ja slavim Onos T'alat proklinje.“ Obgrlila se rukama i Pran Čoli zapazi na njoj slojeve i slojeve bola. Njenoj slobodi on nikako nije zavidio. Nanovo se oglasila: „A ovaj grad? Ko ga je izgradio?“

„K'Čejn Š'Mali.“

„Znano mi je samo ime, ali malo toga znam o njima.“

Pran Čoli klimnu. „Rekao bih da ćemo uskoro naučiti štošta.“

II

*Kontinenti Korelri i Džakuruku
u Vremenu umiranja 119.736. godina pre sna Spaljene
(tri godine nakon pada Sakatog boga)*

Pad je razorio kontinent. Šume su nestajale u požarima, plamen oluje su osvetljavale čitavo obzorje, grimizno bojeći kovitlajuće oblake koji su, puni pepela, prekrili nebo. Kao da stihija nije imala nameru da se okonča, kao da je namerila da proždre svekoliki svet, trajući nedeljama i mesecima, a sve vreme su je pratili vrisci boga.

Bol je izrodio gnev, a gnev otrov – zarazu koja nikog nije poštedela.

Opstali su tu i tamo raštrkani pojedinci, pod nebom beskrajnog komešanja, svedeni na divljaštvo i lutanje po krajoliklu izrovašenom ogromnim kraterima odskora ispunjenima mutnom, beživotnom vodom. Srodstva behu raskinuta, ljubav posta pretežak teret da bi ga iko poneo. Jeli su šta su našli, često jedno drugo, grabežljivo su pretraživali opustošeni svet oko sebe.

Jedna je prilika osamljeno koračala tom zemljom. Obavijen natrulim ritama, bio je prosečne visine, a crte lica behu mu jednostavne i nezanimljive. Bio je natmuren, a u očima mu je obitavala nepokolebljivost. Koraćao je kao da je u sebi skupljao patnju, ne obazirući se pritom na njenu golemu težinu; koraćao je kao da je nesposoban da se preda, da odbije darove sopstvenog duha.

U daljini, dronjava skupina ljudi je posmatrala priliku dok se vukla, korak po korak, preko onog što je ostalo od kontinenta koji će se jednog dana zvati Korelri. Glad je mogla da ih zbliži, ali među preživelim posle Pada nije ostalo budala, te su obazrivo održavali razdaljinu. Bila je to znatiželja zatupljena strahom jer taj je čovek bio prastari bog i koraćao je među njima.

Pored patnje koju je upijao, K'rul bi mogao svojevolumno da prigrli njihove skrhanе duše, a ipak se hranio krvlju prolive-
noj po toj zemlji, a istina je bila da će sila, rođena iz toga, biti preko potrebna.

Kud god bi K'rul prošao, muškarci i žene su ubijali muškarce, ubijali žene, ubijali decu. Bezumno ubijanje je bila reka po kojoj je Drevni bog plovio.

Drevni bogovi su otelotvoravali mnoštvo surovih neprijatnosti.

Stranog boga je iskidaо njegov silazak na zemlju. Sišao je u krhotinama, u plamenim mlazevima. Njegov bol su bili vatra, vrisci i gromovi – glas koji je čula polovina sveta. Bol i bes. I žaljenje, zaključio je K'rul. Proći će mnogo vremena pre nego što će strani bog smoći snage da iznova povрати preostalu parčad svog života, i time započne otkrivanje sopstvene prirode. K'rul se plašio tog dana. Iz takvog kraha jedino je ludilo moglo da proizađe.

Prizivači su bili mrtvi. Uništilo ih je ono što su sami prizvali. Nije bilo svrhe mrzeti ih, nije bilo potrebe za zamišljanjem

kazne kakvu su zaista zaslužili. Na kraju krajeva, bili su očajni. Toliko očajni da su razdvojili tkanje haosa, da su otvorili prolaz u stran, dalek svet; da potom namame znatiželjnog boga tog sveta da pride, da se malo-pomalo primakne klopci koju su mu namenili. Prizivači su hteli da zadobiju moć.

A sve to samo da bi uništili jednog čoveka.

Drevni bog je prešao razoreni kontinent, video je još živo telo Palog boga, video je nezemaljske crve što su se migoljili iz te hrpe trulog i večno pulsirajućeg mesa i slomljenih kostiju. Posmatrao je u šta su se rascvetali ti crvi. Pa i sad, kada je stigao do krševite obale Džakurukua, drevnog sestrinskog kontinenta Korelrija, oni su jezdili nad njim na svojim širokim crnim krilima. Osećajući njegovu moć, bili su željni njenog ukusa.

Jedan snažan bog bi mogao da zanemari strvinare koji su ga u stopu pratili, a K'rul jeste snažan bog. Svetilišta su podizana u njegovo ime. Krv se pokolenjima prolivala po nebrojenim žrtvenicima u znak obožavanja. Gradovi su se radali obavijeni dimom iz kovačnica i s lomača – s rumenog sjaja zore čovečanstva. Prvo carstvo je izniklo na kontinentu pola sveta dalje od mesta gde je K'rul sad koračao. Carstvo ljudi, rođeno iz t'lanimaskog zaveštanja, odakle je uzelo i nadenulo sebi ime.

Međutim, nije zadugo bilo i jedino. Ovde, na Džakurukuu, u senci odavno beživotnih ruševina K'Čejn Š'Mala, pojavilo se još jedno carstvo. Okrutno carstvo što proždire duše. Njegov vladar je ratnik bez premca.

K'rul je došao da ga uništi, došao je da raskine okove s dvanaest miliona robova. Čak ni džagutski tirani nisu tako bezdušno vladali nad svojim potčinjenima. Nikako, bio je potreban smrtni čovek da postigne toliko tiranije nad sopstvenim sojem.

Još dvoje Drevnih bogova se primicalo Kalorskome carstvu. Odluka je doneta. Njih troje – poslednji Drevni – okončaće samovlašće vrhovnog kralja. K'rul je osećao prisustvo svojih saučesnika. Oboje su bili blizu; oboje su nekad bili prijatelji,

ali svi su se promenili i udaljili, uključujući i K'rula. Ovo će im biti prvo udruživanje nakon mnogo hiljada godina.

Takođe je osećao prisustvo četvrtog bića – divljačke, drevne zveri koja je pratila njegove tragove. Ona je zver zemlje, smrznutog daha zime; zver krvavog belog krzna, skoro smrtno ranjena Padom. Zver sa samo jednim čitavim okom, kojim je osmatrala razorenu zemlju, svoj nekadašnji dom iz vremena mnogo pre nastanka carstva. Pratila ga je, ali nije prilazila. A K'kul je dobro znao da će iz daljine posmatrati ono što će se uskoro odigrati. Drevni bog nije imao vremena za sažaljenje, ali ipak nije bio neosetljiv na njen bol.

Svi mi preživljavamo jer moramo, a kad dođe čas umiranja, nalazimo sebi mesta za osamu...

Kalorsko carstvo se prostiralo do svih obala Džakurukua, ali K'kul nije nikog video kad je načinio prve korake po tlu. Beživotna pustara se pružala na sve strane. Vazduh je bio siv od pepela i prašine, a nebo se komešalo poput olova u kovačkom kotlu. Drevni bog je osetio prvi dašak nelagode, studene žmarce na duši.

Nad njim su strvinari božjeg nakota graktali kružeći.

K'kul začu poznat glas u svom umu. „Brate, na severnoj sam obali.“

„A ja na zapadnoj.“

„Da li te nešto muči?“

„Da. Sve je... mrtvo.“

„Spaljeno. Toplota miruje duboko pod pokrovom od pepela. Pepela... i kostiju.“

Treći glas prozbori: „Braćo, pristigoh s juga, gde su se nekad gradovi dizali u visine. Svi su sravnjeni sa zemljom. Samrtni ropac kontinenta i dalje odjekuje. Jesmo li mi to obmanuti? Je li ovo privid samo?“

K'kul se obrati onome koji se prvi oglasio. „Drakonuse, i ja osećam taj ropac. Toliko bola... zaista, užasniji je od krika

Palog. Ako ovo nije kakva obmana, kao što naša sestra sumnja, šta je onda učinio?“

„Kročili smo na ovu zemlju te svi osećamo isto, K’rule“, odgovori Drakonus. „Ni ja nisam siguran šta je iza svega ovoga. Sestro, da li se bližiš prebivalištu vrhovnog kralja?“

Treći glas mu uzvratil: „Da, brate Drakonuse. Hoćeš li ti s bratom K’rulom sad da mi se pridružiš te da se ujediniti suprotstavimo tom smrtniku?“

„Hoćemo.“

Otvoriše se bogazi, jedan na dalekom severu, drugi tačno pred K’rulom.

Dvojica Drevnih bogova pridružiše se sestri na nazubljenom planinskom vrhu, gde se vetar kovitlao kroz pepeo i put neba vrteo pogrebne vence. Pred njima, na hrpi spaljenih kostiju, nalazio se presto.

Na njemu je sedeo muškarac i smeškao se. „Kao što vidite“, hrapavim glasom im se obrati nakon nekoliko trenutaka prezrivog zagledanja, „ja sam se... pripremio za vaš dolazak. O da, znao sam da ćete doći. Drakonus, Tijamovog roda. K’rul, Utemeljivač puteva.“ Njegove sive oči sevnuše ka Drevnoj. „I ti. Draga moja, već sam pomislio da si se odrekla... sebe kakva si nekad bila. Šunjaš se tu među smrtnicima, igraš ulogu osrednje čarobnice, čime opasno mnogo toga rizikuješ, mada možda te upravo to toliko privlači igri smrtnika. Bila si na raznim bojištima, ženo. Samo jedna zalutala strela...“, sporo je zavrteo glavu, negodujući.

„Došli smo“, reče K’rul, „da okončamo tvoju vladavinu straha.“

Kalor izvi obrve. „Zar da mi otmete sve za šta sam se svojski pomučio da zadobijem? Pedeset godina, dragi neprijatelji, trebalo mi je da osvojim čitav kontinent. O, možda je Ardata još istrajala – uvek je kasnila s mojim dažbinama – ali zanemario sam takve bedne ispade. Pobegla je, znate li? Kučka. Mislite li da ste prvi koji mi se suprotstavljaju? Onaj Krug je dovukao nekog stranog boga. Jašta, čitava rabota im je pošla... naopako,

uskrativši mi zadovoljstvo da te budale pobijem sopstvenim rukama. A Pali bog? E pa, neće se taj još dugo oporaviti, pa čak i tad, zar stvarno verujete da će zaista nekog i poslušati? Ja bih...

„Dosta“, zareža Drakonus. „tvoje torokanje me već zama-ra, Kalore.“

„U redu“, uzdahnu vrhovni kralj. Nagnuo se napred. „Došli ste da oslobodite moj narod od moje tiranije. Avaj, nisam ja od onih koji bi predali tako nešto. Ni vama, nikome.“ Ponovo se zaveli i sneno odmahnu rukom. „Stoga, ono čega ste hteli da me lišite, ja lišavam vas.“

Iako je istina bila K'rule pred očima, nije mogao da poveruje. „Šta si...“

„Jesi li slep?“, vrisnu Kalor stegnuvši rukohvate prestola. „Nema ga više! Njih nema više! Vi biste da raskidate okove? Samo napred – a stani, predajem vam ih! Evo, svi oko vas su sad slobodni! Prah! Kosti! Sve je to slobodno!“

„Zar si zaista spalio ceo kontinent?“, sestra Drevnih šapnu. „Džakuruku...“

„Više ne postoji, i više ga nikad neće biti. Ono što sam odrešio neće se nikada zalečiti. Razumete li me? Nikad. I sve je to vaša krivica. Vaša. Popločan je kostima i pepelom ovaj put kojim ste odabrali da kročite. Vaš put.“

„Ovo ne možemo da dopustimo...“

„Već se dogodilo, glupačo!“

K'rul se oglasi u umovima svojih saboraca: „Ovo mora da se obavi. Sačiniću... mesto za ovo. Unutar sebe.“

„Bogaz za sve ovo?“, užasnuto upita Drakonus. „Brate...“

„Ne, to mora da se obavi. Pridružite mi se jer ovo oblikovanje neće biti lako...“

„Slomiće te, K'rule“, dodade njegova sestra. „Mora postojati neki drugi način.“

„Ne postoji. Jedino da ostavimo ovaj kontinent ovako... ne, premlad je ovo svet. Da ponese ovakvu ranu...“

„A šta ćemo s Kalorom?“, pitao se Drakonus. „Šta ćemo s tim... tim stvorom?“

„Obeležićemo ga“, odgovori K'rul. „Znana nam je njegova želja najveća, zar ne?“

„A njegov životni vek?“

„Da bude dug, prijatelji.“

„Slažem se.“

K'rul zatrepta, prikova svoje tamne, izrazite oči na vrhovnog kralja. „Zbog ovog zločina, Kalore, kažnjavamo te kako si i zaslužio. Znaj ovo: ti, Kalor Ajideran Tes'thesula, spoznaćeš životni vek smrtni bez kraja i konca. Živećeš poput smrtnika, uz nemilo glodanje vremena, uz bol rana i muku očaja. Snovi će ti se rasuti, ljubavi iskopneti. U senci ćeš duha Smrti boraviti, zavek će ti pretnja biti i okončaće sve čega nećeš hteti da se odrekneš.“

Drakonus se oglasi: „Ti, Kalor Ajideran Tes'thesula, nikad se nećeš uzvisti.“

Njihova sestra prozbori: „Ti, Kalor Ajideran Tes'thesula, kad god se budeš pridigao, odmah ćeš potom pasti. Sve što budeš postigao, u prah će se pretvoriti u rukama tvojim. Kao što si ovde namerno počinio, zauzvrat će ti se dešavati u svemu što budeš radio.“

„Tri te glasa proklinju“, zapoji K'rul. „Obavljeno je.“

Čovek na prestolu zadrhta. Usne mu se razvukoše u preteći kez. „Slomiću vas. Sve do jednog. Kunem se nad moštima sedam miliona žrtava. K'rule, izbledećeš iz sveta, bićeš zaboravljen. Drakonuse, ruku će dići na te ono što budeš stvorio. A što se tebe tiče, ženo, neljudske ruke će tvoje telo raskomadati na bojnem polju, ali ti nećeš naći spokoja – eto ti moje kletve, Sestro Hladnih Noći. Kalor Ajideran Tes'thesula, jedan glas, izreče tri kletve. Eto.“

Ostavili su Kalora na njegovom prestolu, na hrpi kostiju. Sjedini su moći kako bi okovali kontinent pokolja i potom ga

uvukli u bogaz koji su stvorili s tom jedinom svrhom, a zemlju samu ostaviše голу. Da se oporavlja.

Sam čin je slomio K'rula, koji je poneo rane i znao da će ih nositi tokom čitavog svog postojanja. Štaviše, već je osetio suton svog obožavanja – pošast Kalorove kletve. I sam se začudio što ga je gubitak bolelo manje no što se pribijavao.

Njih troje je stajalo kod portala beživotnog, novonastalog sveta i dugo posmatralo svojih ruku delo.

Utom progovori Drakonus: „Još od vremena Svekolike tame kujem jedan mač.“

I K'rul i Sestra Hladnih Noći se okrenuše na ovo, jer dotad nisu znali za to.

Drakonus nastavi: „Kovanje je... dugo trajalo, ali sad se bližim kraju. Moć koju sam ulio u mač poseduje... konačnost.“

„Onda“, šapnu K'rul nakon malo razmišljanja, „moraš da izmeniš završno oblikovanje.“

„Tako se i meni čini. Moraću podosta da razmislim o tome.“ Nakon duže tišine, K'rul i njegov brat se okrenuše ka svojoj sestri. Ona slegnu ramenima. „Posvetiću se sopstvenoj zaštiti. Kada nastupi moj kraj, biće to zbog izdaje i ničeg drugog. Od toga se ne mogu odbraniti, osim ako od života ne načinim košmar sumnji i nepoverenja. Tome se pak neću predati. Do tog trena nastaviću da igram igru smrtnika.“

„Onda, pažljivo“, promrmlja K'rul, „biraj za koga ćeš se boriti.“

„Nađi saputnika“, posavetova je Drakonus. „Dostojnog tebe.“

„Mudre reči nudite obojica. Zahvalna sam vam.“

Nije im ništa više ostalo da kažu. Njih troje se sastalo s namerom da obave ono što je sad postignuto. Možda ne onako kako su želeli, ali, kako god bilo, okončano je. Cena je takođe plaćena. Samovoljno. Tri života i još jedan pride – svi uništeni. Za jednog je to početak vekovite mržnje. Za troje pak prihvatljiva razmena.

Drevni bogovi, kako je već rečeno, otelotvoravali su mnoštvo neprijatnosti.

* * *

U daljini, zver je promatrala kako se tri prilike opraštaju. Bol ga je rastrzao, njegovo belo krzno beše umrljano krvlju, koja je i dalje kapala, a zjapeća rupa namesto izgubljenog oka vlažno se presijavala dok je svoje divovsko telo jedva držao na drhtavim nogama. Čeznuo je za smrću, ali smrt mu neće doći. Čeznuo je za osvetom, ali oni koji su ga ranili behu mrtvi. Jedino je ostao čovek na prestolu koji je opustošio zverinji dom.

Doći će vreme kad će i taj račun poravnati.

Konačna čežnja ispuni izranjavljenu dušu stvorenja. Negde, usred vatrene stihije Pada i haosa koji je usledio, on je izgubio svoju ženu i sad je sam. Možda je još uvek živa. Možda luta, kao i on ranjena, tražeći po jalovim pustarama bilo kakav znak da je on tuda prošao.

Ili je možda pobegla, od bola i užasa, u bogaz koji je davao vatru njenom duhu.

Gde god da je otišla, pod uslovom da je živa, on će je naći.

Tri prilike u daljini otkriše bogaze, svaka nestajući u sopstvenom.

Zver odluči da ne prati nijednu od njih. Bila su to mlada bića, što se tiče njega i njegove ženke, a bogaz u koji je ona možda pobegla, kad bi se uporedio s bogazima Drevnih bogova, beše praiskonski.

Put koji ga očekuje pun je opasnosti i on spozna strah u svom namučenom srcu.

Prolaz koji se pred njim otvorio otkrio je sivo išaranu kovitlavu oluju moći. Zver je oklevala, a potom pošla preko.

I nestade.

Prva knjiga

Iskra i pepeo

Pet magova, vrhovna zapovednica, bezbroj carskih demoni i debakl Darudžistana, sve je to poslužilo da bi carica javno opravdala progonstvo Duđeka Jednorukog i njegovih izmorenih legija. To što je taj isti razrešeni Jednoruki sa svojom vojskom pokrenuo nov pohod, ovog puta kao nezavisna vojna sila, i namerio da sklopi sopstvene skrnjavljuće saveze kojima je bilo suđeno da dovedu do nastavka zastrašujućeg rešetanja magije po Dženebakisu, moglo bi se reći da je potpuna slučajnost. Priznaćete, bezbroj žrtava iz tog vremena razaranja moglo bi, ako bi im Kukulja omogućio, da se oglasi sa svojim vrlo oprečnim mišljenjem. Možda je najpoetičniji detalj onoga što je ubrzo potom nazvano Panionskim ratovima bio zapravo preduslov čitavog pohoda: nehotično, nehajno rušenje jednog usamljenog, kamenog mosta od strane džagutskog Tiranina na svom kobnom putu ka Darudžistanu...

Carski pohodi (Panionski rat)
1194–1195, tom IV, Dženebakis
Imridžin Talobant (rođen 1151)

Prvo poglavlje

Sećanja su istkane tapiserije što skrivaju tvrde zidove – recite mi, prijatelji moji, koje je boje vaša omiljena nit, a ja ću vam zauzvrat otkriti nijansu vaše duše...

Život snova
Veštica Ilbares

1164. godina sna Spaljene
(dva meseca nakon darudžistanske Gozbe)
4. godina Panion Domina
Telan godina Drugog okupljanja

Oprljeni i izlomljeni blokovi gadrobijskog krečnjaka ležali su rasuti po gustom blatu kraj obe obale, kao da je neki bog rukom zamahnuo i tim jednim prezrivim potezom razbio kameni most. A to, kako je sumnjao Mrđa, nije bilo tako daleko od istine.

Vesti su docurile u Darudžistan manje od nedelju dana nakon uništenja, čim su prvi karavani koji su krenuli na istok s ove strane reke stigli do prelaza i namesto pouzdanog mosta našli samo krš. Glasine su kolale o drevnom demonu kojeg su uhode Malaškog carstva odrešile u Gadrobijskim brdima i napujdale ga da razori Darudžistan.

Mrđa pljunu u pocrnelu travu pored kočija. Imao je on svojih sumnji u vezi s tom pričom. Morao je priznati da je bilo čudnih dešavanja u noći uoči gradske Svetkovine pre dva meseca – mada je bio propisno pijan te nije mnogo toga primetio – i bilo je poprilično mnogo svedoka koji su potvrdili da

su videli zmajeve, demone i užasno spuštanje Mesečeve ikre, međutim, bilo kakva nagodba da je postignuta sa stvorenjem koje je potom opustošilo čitav ovaj kraj, ono bi kad-tad doprlo do Darudžistana. A s obzirom na to da grad trenutno nije garava gomila krša i šuta – to jest nije u ništa gorem stanju no što je to uobičajeno nakon slavlja – očigledno ništa i nije stiglo do grada.

Ne, pre će biti da je to bio neki bog, ili možda zemljotres, iako Gadrobijska brda nisu nemirna. Možda se to Spaljena nelagodno promeškolljila u svom večnom snu.

Kako god bilo, krajnji ishod svega je sad stajao pred njim. Zapravo, nije stajao, već se rasut prostirao do Kukuljinih dveri i dalje. A činjenica je da, kakve god igre bogovi igrali, marljivi bednici bez cvonjka, poput Mrđe, na kraju ispaštaju.

Stari gaz, trideset koraka uzvodno od mesta gde je bio izgrađen most, ponovo je u upotrebi. Već vekovima tuda niko nije prelazio, a nakon sedam kišnih dana, neuobičajenih za ovo doba godine, obe obale su se pretvorile u blatišta. Karavani su se gurali kod prelaza, narod se tiskao po onome što je ostalo od navoza, a neki su se beznadežno zaglibili u nabujaloj reci; sve vreme je još tuce karavana čekalo na stazama, a nestrpljenje trgovaca, čuvara i marve raslo je sa svakim satom.

Posle dva dana čekanja na prelaz, Mrđa je bio zadovoljan svojom malobrojnomo grupom. Bili su pravcata ostrvca smirenosti. Harlo je odgacao do hrpe ostataka mosta s ove strane reke i sad je sedeo tamo, sa štapom za pecanjem u ruci. Stoni Menakis je povelu družinu ofucanih karavanskih čuvara do Storbijeve kočije, a Storbiju nije bilo nimalo neprijatno da i vrč gretfalanskog piva prodaje po bezobrazno visokoj ceni. To što je burad pomenutog piva bila namenjena jednoj usputnoj gostionici izvan Saltoana biće nezgodno samo za gostioničara koji taj tovar iščekuje. Ako se nastavi ovako, ovde će uskoro nastati trgovište, a potom i grad, Kukulja ga odneo. Na kraju će neki preterano revnosni činovnik u Darudžistanu zaključiti

kako bi dobro bilo ako bi ponovo izgradili most, pa će sve za deset i kusur godina konačno biti gotovo. Osim, naravno, ako novonastali grad ne postane trajna briga, a u tom slučaju bi poslali poreznika.

Mrđa je podjednako bio zadovoljan i staloženošću svoga poslodavca zbog kašnjenja. Novost tog dana beše da je trgovcu Menkiju na drugoj strani reke pukao krvni sud u tintari i da je od toga ubrzo i umro, što je bilo uobičajeno za njihovu vrstu posla. Ali ne i za njihovog gazdu Kerulija, koji je uvek išao uz dlaku, sasvim dovoljno da pokoleba Mrđin brižno negovani prezir prema svim trgovcima. S druge strane, čitav spisak Kerulijevih neobičnih osobenosti nagnao je kapetana čuvara da posumnja da je gazda uopšte trgovac.

Ali ga, zapravo, i nije bilo briga. Para je para, a Keruli je dobro plaćao. Više od prosečne cene, zapravo. Taj čovek je mogao biti i prerušeni princ Arard, a Mrđi to ne bi bilo važno.

„Hej, vi, gospodine!“

Mrđa je odvratio pogled s Harloa i njegovog zaludnog pecanja. Starac u ishabanoj odeći stajao je pored kočije i čkiljio odozdo ka njemu. „Taj vaš ton je opasno ohol“, zareža kapetan, „pošto bih po ritama koje nosite rekao da ste ili najgori trgovac na svetu ili sluga kakvog siromaha.“

„Služitelj sam, ako ćemo tačno. Zovem se Emansipor Ris. Što se tiče siromaštva mojih gospodara, naprotiv, grešite. Naime, već duže vreme smo na putu.“

„To vam verujem“, reče Mrđa, „s obzirom na to da vam ne prepoznajem naglasak, što dosta toga znači ako se ja pitam. Šta želite, Rise?“

Služitelj počea svoje srebrnaste čekinje na izboranoj vilici. „Pomno ispitivanje ove rulje doveo je do koncenzusa, barem što se tiče karavanskih čuvara, da ste vi čovek koji je zaslužio poštovanje.“

„Što se tiče karavanskih čuvara, može biti da imam njihovo poštovanje“, suvo odvrati Mrđa. „A šta ste time hteli reći?“

„Moji gospodari žele da razgovaraju s vama, gospodine. Ako niste preuzeti, ulogorili smo se nedaleko oдавде.“

Zavalivši se na sedalu, Mrđa se na tren zagleda u Risa i potom progunda: „Moram da prijavim svom poslodavcu svako sastančenje s drugim trgovcima.“

„Svakako, gospodine. Takođe biste mogli da ga uverite da moji gospodari ne žele da vas preotmu ili bilo kako ugroze vaš ugovor.“

„A, je l' tako? Dobro onda, pričekajte tu.“ Mrđa skoči s kola na stranu suprotnu od Risa. Prišao je malim ukrasno uokvirenim vratima i jednom pokucao. Tiho su se otvorila. Iz polumraka kočije naziralo se Kerulijevo okruglo bezizražajno lice.

„Da, kapetane, idite svakako. Priznajem, potakli su mi znatiželju ta dvojica gospodara ovoga čoveka. Obazrivi budite i zapazite svaku pojedinost svog skorog susreta. Takođe, ako budete mogli, utvrdite šta su tačno radili do juče.“

Kapetan gundnu mrzovoljno kako bi prikrio iznenađenje očigledno neprirodnom dubinom Kerulijevoг znanja – čovek nije nikad ni stupio van kočije – i potom reče: „Kako želite, gospodine.“

„Ah da, kada se budete vraćali, svratite po Stoni. Previše je popila i postala je vrlo svadljiva.“

„Možda bi trebalo onda odmah da je pokupim. Sklona je ona da nekog pošteno izbuši onim njenim rapirom. Znam kakva je.“

„U redu. Onda pošaljite Harloa.“

„Uh, taj ume da joj se priključi, gospodine.“

„S uvažavanjem govorite o njima.“

„Tako je“, odgovori Mrđa. „Ne bih da se hvališem, gospodine, ali nas troje da radimo na ime istog ugovora – to vam je kao da ste šestoro unajmili, kad dođe do zaštite poslodavca i njegove robe. Zato smo toliko skupi.“

„A vaša je najamnina visoka? Tako znači. Hm. Onda, obavestite svoje kolege da će za uzdržavanje od nevolja dobiti znatno veću naknadu.“

Mrđa se jedva uzdržao da ne se ne izbeći. „Ovaj, to bi trebalo da reši problem, gospodine.“

„Odlično. Onda obavestite Harloa o tome i pošaljite ga, kako smo se i dogovorili.“

„Hoću, gospodine.“

Vrata su se zatvorila za njim.

Ispostavilo se da se Harlo već vraćao do kočije s pecaljkom u jednoj ruci i s otužnom ribom nalik na đon sandale u drugoj. Njegove svetloplave oči su igrale od uzbuđenja.

„Vidi ovo, ti bedni izgovoru za muškarca – upecao sam večeru!“

„Večeru za monaškog pacova, hoćeš reći? Tu prokletinju bih mogao da ušmrknem kroz jednu nozdrvu.“

Harlo se namrštio. „Riblja čorba. Ukus...“

„Pa to će biti divota. Obožavam čorbu s ukusom mulja. Pogledaj malo bolje, prokletinja i ne diše – verovatno je već bila mrtva kad si je uhvatio.“

„Mlatnuo sam je kamenom među oči, Mrđo...“

„Mora da je to bio malecni kamen.“

„E, zbog toga nećeš dobiti ni...“

„I zbog toga te blagosiljam. A sad, slušaj. Stoni nam se napija...“

„Čudno, ne čujem tuču...“

„Dobijamo više para od Kerulija ako je i ne bude. Razumeo?“

Harlo baci pogled na vrata kočije, potom klimnu glavom. „Reći ću joj.“

„Bolje požuri.“

„Jašta.“

Mrđa ga je posmatrao dok se trkom udaljavao, i dalje držeći pecaljku i slavni ulov. Ruke su mu bile ogromne, predugačke i previše mišićave u odnosu na ostatak njegovog mršavog tela. Omiljeno oružje bio mu je dvoručni mač koji je kupio od kovača u *Mrtvačevoj priči*. Kada bi ga zavitlao tim majmunolikim rukama, izgledalo je kao da je od bambusa, a ne od čelika.